

Bunt amatora. Wikipedia jako narzędzie i przedmiot badań literackich

Krzysztof Gajewski
Instytut Badań Literackich
Polska Akademia Nauk

Warszawa, 7 listopada 2013

1. Howard G. Cunningham, WikiWikiWeb (1995)¹
2. Jack London, *Martin Eden* (1909)
 - *"It's an Hawaiian story. I've called it 'Wiki-wiki.'"*
(...)
 - *"But that character, that Wiki-Wiki, why do you make him talk so roughly? Surely it will offend your readers, and surely that is why the editors are justified in refusing your work."*

¹<http://c2.com/doc/etymology.html>

- Jimbo Wales, Larry Sanger:
 1. Nupedia — encyklopedia recenzowana, *pro publico bono* (2000-2003, 200 haseł)
 2. Wikipedia (od 2001, 4 mln haseł w wersji ang.)
- Larry Sanger: Citizendium — wikipedia recenzowana (od 2007, 16 tys. haseł)

Wikipedystyka i studia nad wiki

- badania społeczności
 - 61% wykształcenie wyższe
 - 8% stopień doktora
 - średnia wieku — 32 lata²
- struktura produkcji treści
 - jednostka: PWV (*persistent word views*)
 - 10% of editors (by edit count) were credited with 86% of PWVs³

²Editor Survey Report 2011, cyt. za: Dariusz Jemielniak, *Życie wirtualnych dzikich Netnografia Wikipedii*, największego projektu współtworzonego przez ludzi, Warszawa 2013, s. 25

³Reid Priedhorsky, Jilin Chen, Shyong Lam, Katherine Panciera, Loren Terveen, John Riedl, *Creating, Destroying, and Restoring Value in Wikipedia*, w: *Proceedings of the 2007 international ACM conference on Supporting group work. Conference on Supporting Group Work*. ACM Press Nowy Jork 2007.

Główne problemy wikipedystyki

- jakość informacji
 - paradoks Wikipedii: wiarygodność równa Britannice⁴
 - im hasło starsze, tym bardziej wiarygodne⁵
- zastosowania w edukacji (*The Truth According to Wikipedia*, 2008)
- *geographic imbalance* — nadreprezentacja Ameryki Północnej i Europy
- *gender bias* — 80-90% edytorów to mężczyźni

⁴ Jim Giles, Internet encyclopaedias go head to head, "Nature" 438 (15 December 2005)

⁵ Brendan Luyt, Tay Chee Hsien Aaron, Lim Hai Thian, Cheng Kian Hong, Improving Wikipedia's accuracy: Is edit age a solution?, "Journal of the American Society for Information Science and Technology", January 2008, Volume 59, Issue 2.

authorship — community, policies, social structure and organization — coverage and bias — datasets — history — image processing — literature reviews — motivations and incentives — quality — readership — recommender systems — semantic wikis — wikis as social networks — technical infrastructure — tools — usability — vandalism and spam — visualization⁶

⁶<http://wikipapers.referata.com/>

- etnograficzne badania społeczności⁷
- różnice kulturowe między Polską a USA na przykładach artykułów o celebrytach⁸
- relacje między kulturą narodową a CMC na przykładzie hasła "game" we francuskiej, niemieckiej, japońskiej oraz holenderskiej Wikipedii⁹
- empiryczna weryfikacja hipotezy Sapira-Whorfa¹⁰

⁷Dariusz Jemielniak, *Życie wirtualnych dzikich. Netnografia Wikipedii, największego projektu współtworzonego przez ludzi*, Warszawa 2013.

⁸Ewa S. Callahan, Susan C. Herring, Cultural bias in Wikipedia content on famous persons, *Journal of the American Society for Information Science & Technology*. Oct 2011, Vol. 62 Issue 10.

⁹Ulrike Pfeil, Panayiotis Zaphiris, Chee Siang Ang, Cultural Differences in Collaborative Authoring of Wikipedia, "Journal of Computer-Mediated Communication" October 2006, Volume 12, Issue 1.

¹⁰Alexander Mehler, Olga Pustynnikov, Nils Diewald, Geography of social ontologies: Testing a variant of the Sapir-Whorf Hypothesis in the context of Wikipedia, *Computer Speech & Language*. Jul 2011, Vol. 25 Issue 3.

- W Britannice znajduje się więcej biografii kobiet niż w Wikipedii (choć te ostatnie są bardziej rozbudowane)¹¹
- Artykuły dotyczące feminizmu lub problematyki nierówności płci mają większe szanse na usunięcie¹²
- Kobiety edytują rzadziej niż mężczyźni¹³

¹¹Joseph Reagle, Lauren Rhue, Gender Bias in Wikipedia and Britannica, "Gender Bias in Wikipedia and Britannica" 5 (2011)

¹²Jemielniak, s. 35; Tanja Carstensen, Gender Trouble in Web 2.0: Gender Relations in Social Network Sites, Wikis and Weblogs, "International Journal of Gender, Science and Technology" 2009, Vol. 1, No.1

¹³Sook Lim, Nahyun Kwon, Gender differences in information behavior concerning Wikipedia, an unorthodox information source?, "Library & Information Science Research (07408188). Jul2010, Vol. 32 Issue 3

- problemy autorstwa
 1. *disappearing "author"*¹⁴
 2. *aggregate author*¹⁵
 3. *digital author*¹⁶
 4. *collective author*¹⁷

¹⁴Nora Miller, Wikipedia and the Disappearing "Author", "ETC: A Review of General Semantics" Jan 2005, Vol. 62 Issue 1.

¹⁵Stephen T. Jordan, The Problem of the Aggregate Author, "International Journal of the Book" 2007, Vol. 4, Issue 4.

¹⁶Florian Hartling, The Digital Author? Authorship in the Digital Era, w: The Author: Who or What is Writing Literature? red. Vanesa Matajč, Gašper Troha, Ljubljana 2009.

¹⁷Margaret Chon, The Romantic Collective Author, "Vanderbilt Journal of Entertainment & Technology Law" Summer2012, Vol. 14 Issue 4.

- Wikipedia wobec tradycji encyklopedii¹⁸
- teoria krytyczna — potencjał emancypacyjny Wikipedii¹⁹
- językoznawstwo: generowanie korpusu najczęstszych błędów językowych²⁰

¹⁸Sanja Perovic, *The Intelligible as a New World? Wikipedia versus the Eighteenth-Century Encyclopédie*. Paragraph. Mar2011, Vol. 34 Issue 1

¹⁹Sean Hansen, Nicholas Berente, Kalle Lyytinen, *Wikipedia, Critical Social Theory, and the Possibility of Rational Discourse*, "The Information Society" January 2009, Volume 25, Number 1.

²⁰Marcin Miłkowski, *Automated Building of Error Corpora of Polish*, w: *Corpus Linguistics, Computer Tools, and Applications – State of the Art*, red. B. Lewandowska-Tomaszczyk, Frankfurt am Main 2008.

Możliwe obszary badawczej eksploracji

1. teoria i retoryka wikitekstu (krystalizacja tekstualna)
2. nowe role w komunikacji tekstowej: *wreader*, *producer*
3. nowa teoria lektury — *produsage*
4. badania postkolonialne

Bibliografia

1. http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Academic_studies_of_Wikipedia (od 2002, kilkaset pozycji, 38 doktoratów)
2. WikiLit — Wikipedia Literature Review (prace naukowe nt. Wikipedii, w sumie ponad 700 pozycji)
<http://wikilit.referata.com/>
3. <http://wikipapers.referata.com/> (prace naukowe nt. wiki w ogólności, ponad 1000 pozycji)
4. https://www.zotero.org/groups/wikipedia_research (275 pozycji)
5. http://meta.wikimedia.org/wiki/Wiki_Research_Bibliography

Wiki jako narzędzie badawcze

1. przypadek Gortona („Stary człowiek i morze”)
2. sprawa Philipa Rotha²¹
3. sprawa Joanny Bator
4. encyklopedia pierwszego kontaktu, wędka, badawczy GPS²²

²¹Jemielniak, s. 43

²²http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Researching_with_Wikipedia

Wikidane są wolną bazą wiedzy, dostępną zarówno dla ludzi jak i maszyn

`https://www.wikidata.org/wiki/Q45970`

`https://www.wikidata.org/wiki/Q1339346`

Wikipedia jako źródło do badań naukowych

1. http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Wikipedia_as_an_academic_source (od 2002, ponad 100 pozycji)

- Ortega y Gasset: zadufany paniczyk (*señorito satisfecho*)
- zjawisko Dunninga-Kruger: zdolności metaepistemiczne są wprost proporcjonalne do ilości posiadanej wiedzy²³

²³Justin Kruger, David Dunning, Unskilled and Unaware of It: How Difficulties in Recognizing One's Own Incompetence Lead to Inflated Self-Assessments, "Journal of Personality and Social Psychology" 1999, nr 77 (6).

- Andrew Keen, *The Cult of the Amateur: How Today's Internet Is Killing Our Culture*

Źródło: Wikipedia

Every visit to Wikipedia's free information hive means one less customer for a professionally researched and edited encyclopedia such as Britannica.

Res publica literaria (tradycje oświeceniowe)

- odrzucenie autorytetu
- merytokracja
- adhokracja

Dziękuję za uwagę